

Den mangfoldige folkeskole

Kursudag – væk fra røvsyg undervisning

Anne Brøndum Andersen

- Folkeskolelærer
- Cand. Mag Læring og forandringsprocesser, AAU
- Pædagogisk konsulent, Dafolo
- Internt kompetenceudviklet v. Marilyn Friend
- Adjunkt, UCN act2learn Pædagogik og Læring

Charlotte Haaber

- Folkeskolelærer, medskaber af Det skæve rum, Mellervangsskolen
- Master, Læring og forandringsprocesser, AAU
- Læringskonsulent ved BUVM
- Adjunkt, UCN act2learn Pædagogik og Læring

Hvem skal med på ekspeditionen i dag?

I trioer på ca. 5 minutter

- Fordel roller imellem jer; Fortæller, Interviewer og Tegner
- Fortælleren: Navn, stilling og begrundelse for at være her i dag?
- Interviewer: Stiller nysgerrige spørgsmål til fortælleren
- Tegner: Skriv, tegn og udfyld navnekort
- SKIFT så alle 3 kommer igennem alle 3 roller

Grupper: Hvornår har du sidst været på ekspedition?

Formål med ekspeditionen

Viden om og færdigheder i

- Deltagelsesmuligheder for alle børn... **i praksis**
- Pædagogik og didaktik, der skaber deltagelsesmuligheder

At mærke på egen krop

- Hvordan didaktikken og pædagogikken skaber deltagelsesmuligheder

Ekspeditionens destinationer

- 1. Øen - Legende læring**
- 2. Øen - Praksisfaglighed**
- 3. Øen - Eksperimenterende undervisning**

Ekspeditionens tidsplan

1. **Vi pakker rygsækken:** Hvad skal vi have med?
2. **Besøge og udforske destinationer**
 1. Oplæg, processer, feltnoter og landkort
3. **Hjemrejsen:** Hvad tager vi med til egen praksis?

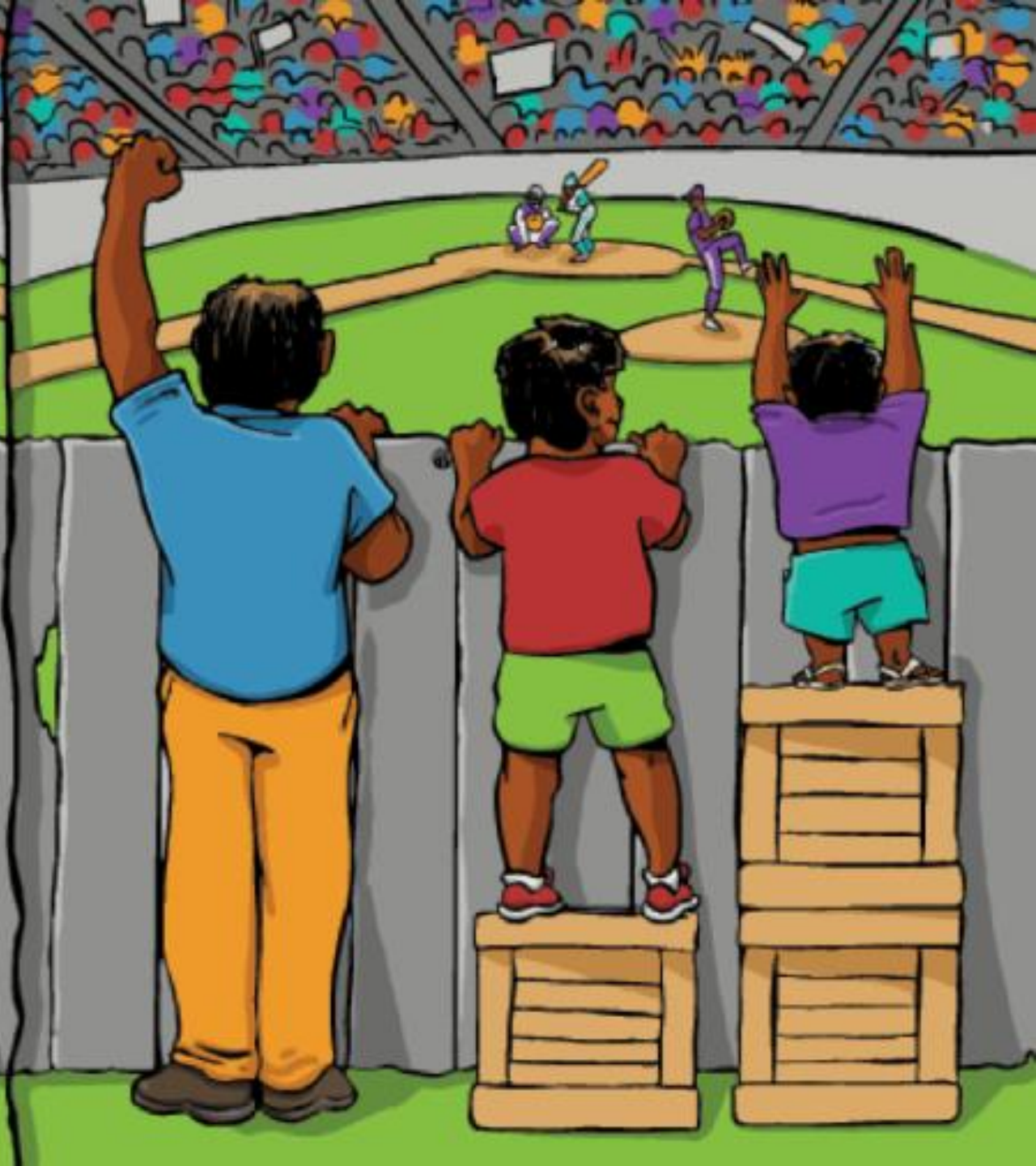

Hvad skal vi pakke?

Deltagelsesmuligheder

- **Definition:** Forskellige måder, hvorpå individer kan tage aktivt del i skolen (læringen, undervisningen, klassen, sociale interaktioner).
- **Deltagelsesmuligheder** for ALLE børn er ikke en teori – det er et **grundsyn**, hvor vores pædagogik og didaktik afspejler dette grundsyn
- **Hvorfor:** Det handler om at skabe lige muligheder for alle til at deltage fuldt ud, uanset deres baggrund, socioøkonomisk baggrund, evner m.m.
- **Hvordan:** Et væld af pædagogisk og didaktiske værktøjer, som man anvender bevidst og reflekteret i sin praksis.

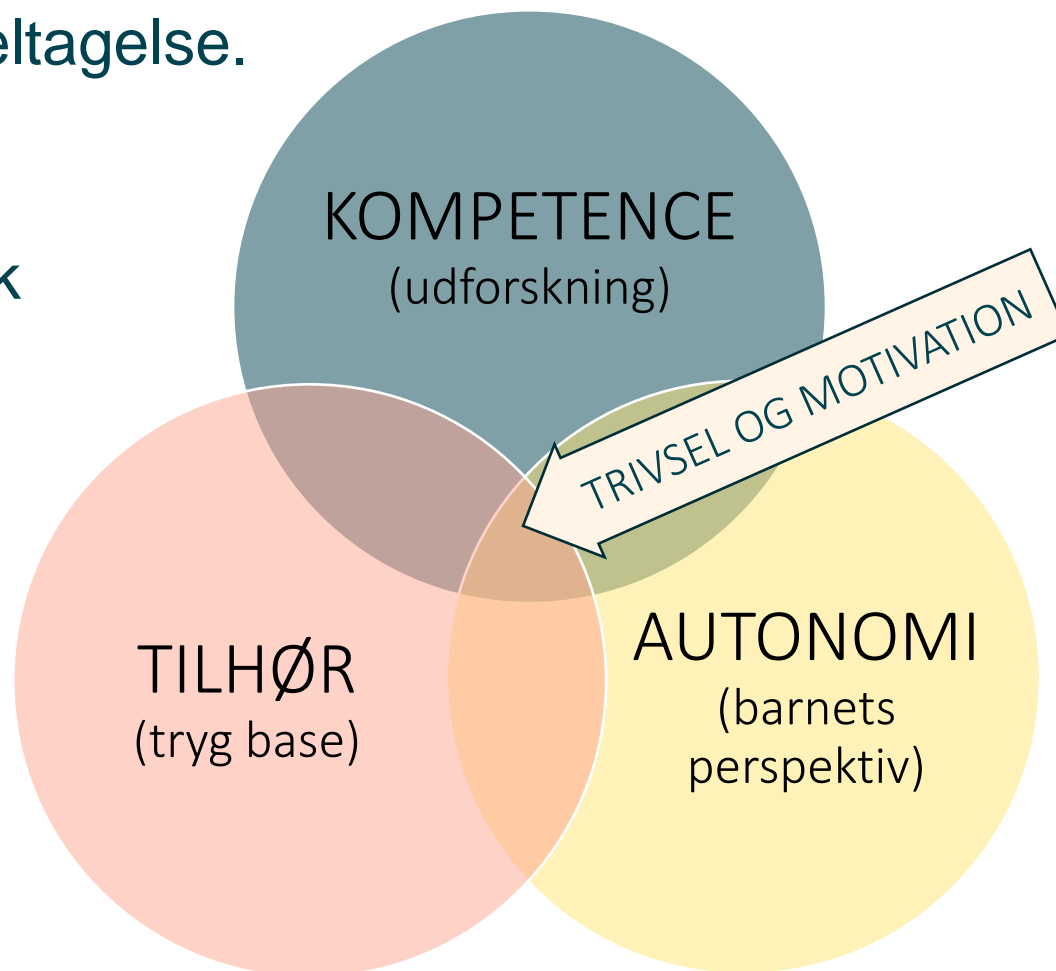
Deltagelsesmuligheder

Tilhør, kompetence og **autonomi** udgør tre grundlæggende behov, der fordrer trivsel, motivation og deltagelse.

I praksis kaldes den:

Engagementets didaktik

Corneliussen, C., Fabricius, M.K., Krull, P., & Klinge, L. (2021). Det gode skoleliv.

Engagement

- **Definition: Aktiv faglig og social deltagelse i læringen.** Tegn på at nu er opmærksomheden fokuseret omkring det faglige og/eller sociale.
- **Hvorfor:** Det giver et højere læringsudbytte
- **Hvordan:** Et væld af pædagogisk og didaktiske værktøjer, som man anvender bevidst og reflekteret i sin praksis.. Når de lærende oplever **tilhør**, **kompetence** og **autonomi**, fordrer det engagement i undervisningen.

Børneperspektiv

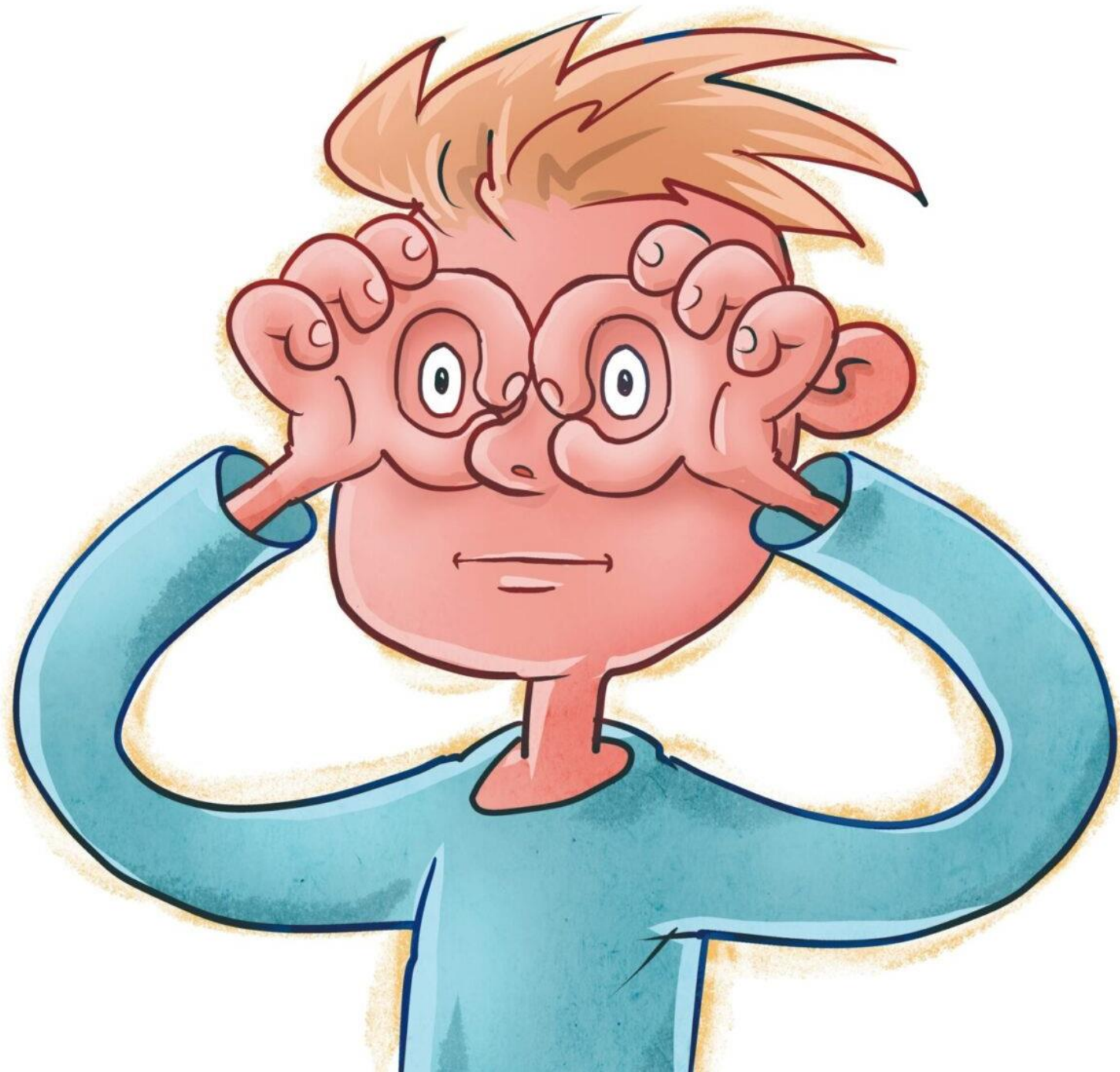
Warming, H., 2011

Definition: Som voksen at indtage barnets perspektiv og inddrage perspektiverne på meningsfulde måder

- 1. Et udefra perspektiv:** vores syn på og forståelse af barnet eller en børnegruppe
- 2. Et tilstræbt indefra-perspektiv:** et forsøg på at sætte sig i barnets sted eks. Gennem mentalisering
- 3. Barnets egne artikulerede perspektiver, oplevelser og ønsker**

Hvorfor: Menneskets behov for at blive lyttet til og have indflydelse på egen hverdag

Hvordan: Pædagogisk og didaktisk at give børnene en værdig stemme, medinddragelse og medbestemmelse

NÅR UNDERVISNINGEN ER GOD...

– giver den alle elever passende faglige udfordringer

Eleverne oplever, at de motiveres og engageres i undervisningen, når de møder passende faglige udfordringer. Når eleverne oplever niveauet som tilpas, taler de om undervisningen som spændende og lærerig, og de oplever skoledagen som meningsfuld.

– bygger den på en god relation mellem lærer og elev

Eleverne motiveres af gode relationer til deres lærere. Relationen er central for elevernes engagement og lyst til at byde ind i undervisningen. Når i som lærere møder klassen med fagligt engagement og interesse, er det med til at gøre elevernes skoledag god og lærerig.

– er den varieret og alsidig

Eleverne sætter pris på, at skoledagen er varieret, og at undervisningen veksler mellem forskellige arbejdsformer. Skoledagen opleves ikke som lang, hvis den er alsidig. Som lærere kan I tage forskellige arbejdsformer i brug i den enkelte time eller på tværs af timer.

– giver den mulighed for fordybelse og koncentration

Eleverne er glade for at arbejde fordybet og koncentreret. De vil gerne have et læringsmiljø, der er roligt og fokuseret, men de oplever ofte uro i timerne, der kan være ubehagelig for dem. Som lærere kan I give bedre mulighed for fordybelse ved at have klare skift og aktive elever.

– giver den eleverne en aktiv rolle

Eleverne fortæller, at undervisningen især griber dem og er spændende, når de selv er aktive og involverede. Fx når I som lærere inddrager dem og giver plads til elevinput eller bruger undervisningsformer, hvor eleverne selv er udførende, bl.a. fremlæggelser og eksperimenter.

Hvad skal vi pakke?

I grupperne

1. Drøft:

- Hvorfor skal vi på ekspedition i deltagelsesmuligheder?
- Hvad har deltagelsesmuligheder at gøre med den mangfoldige folkeskole?

2. Find **genstande** fra kufferten og på den noter nøgleord til at pakke

3. Pak rygsækken

Øen: Legende læring

Luk øjnene...

**”Børn lærer, når de leger, men
de leger ikke for at lære”**

Definition af legende læring:

Undervisning og læringsaktiviteter
inspireret af legen; dens stemninger og
kvaliteter

Definition af legende læring

Leg

- Bestemt aktivitet
- Legen er målet i sig selv
- Egenværdi for barnet
- Fri og frivillig
- Motivation og engagement

Legende læring

- En tilgang til læring
- Inspireret af principperne for leg
- Indeholder legekvaliteter
- Læringssigte
- Et mindset hos lærere/pædagoger

Principper til legende læring:

1. At skabe fælles forestillinger
2. At vove uforudsigelighed
3. At insistere på meningsfuldhed

Legende læring i praksis

- At læse en gyser i kælderen
- Købmandsbutik i matematik
- Rollespil i undervisningen
- Stopmotion videoer
- Der findes mange eksempler i jeres praksis

Legende læring i praksis

- **Vækker elevernes nysgerrighed**
- **Arbejder med elevernes sanser**
- **Eksperimenterende**
- **Problembaseret læring**
- **Engineering**
- **Gamebased learning**

Bl.a. med inspiration fra Sommer, D. 2020, Leg – en ny forståelse

Hvorfor leg?

- **Epigenetik**
 - hjernen ”tændes” og flere stier trædes
- **Stres**
 - Dæmpende, stresshåndtering og resiliens
- **Det menneskelige**
 - Samarbejde, fantasi, kreativitet

Vi fødes med:

- **Lyst til at lære**
- **Lyst til at mestre og eksperimenter**
- **Problemløsningsevner**
- **Sociale evner**
- **Instinktiv optimisme og motivation**
- **Lyst til at tilegne sig viden og færdighed**

”Legende læring i skolen udgør en enorm, seriøs og ubrugt læringsressource”

Holm, C. Institut for Uddannelse og Pædagogik

Hvorfor legende læring til deltagelsesmuligheder?

**Mere fokus på proces end på
resultat**

**Lav indstigning og højt til loftet -
kreativitet**

Variation og æstetisk

Børneperspektiv

Øget læring

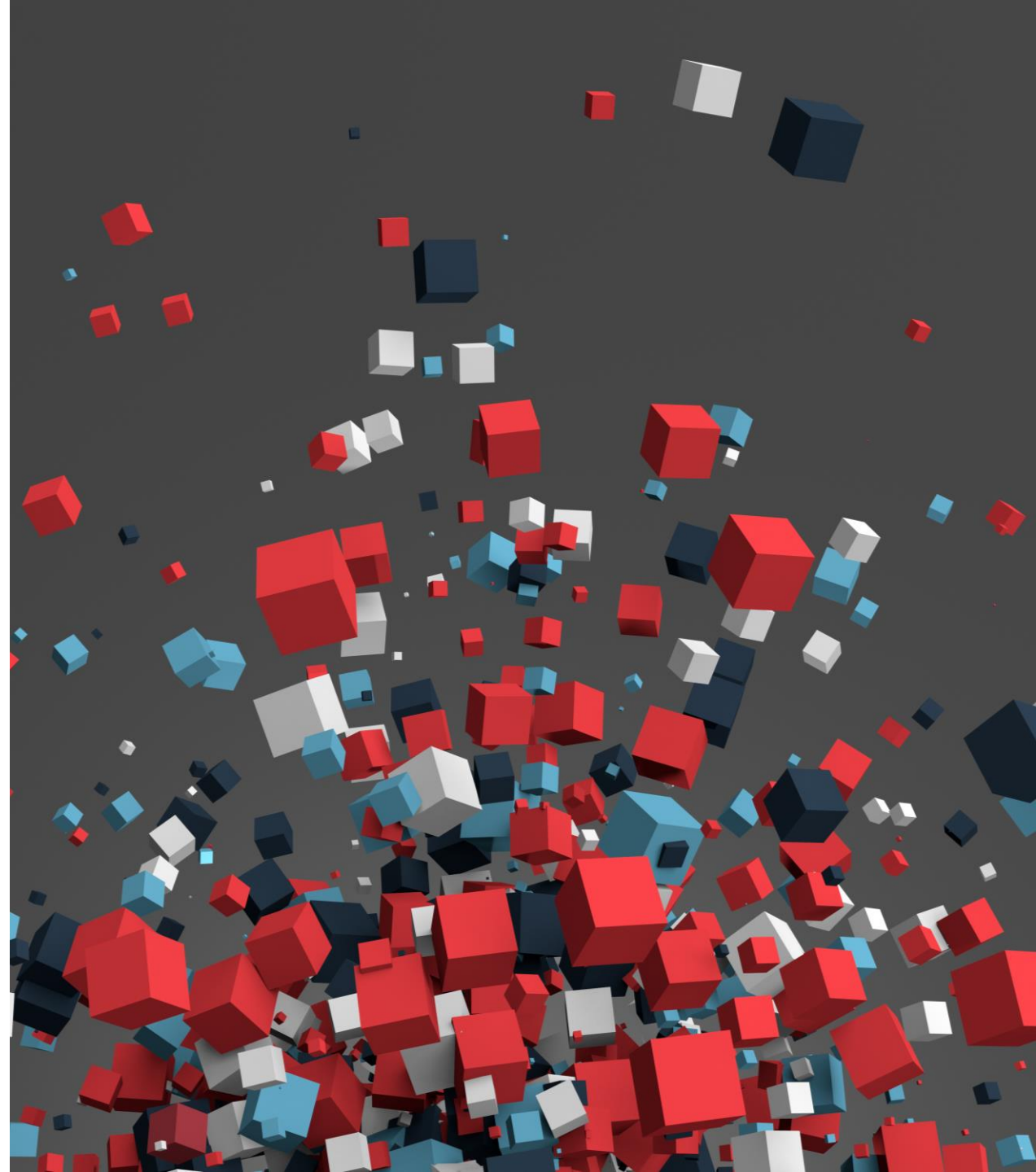
Motivation for læring

Gennem legen udforsker vi os selv og verden

Sommer, D. 2020

Bøvl med legende læring

- Rod, kaos, uforudsigelighed
- Facilitere vs. instruere
- Planlægning og forberedelse
- Leg vs. Legende læring – kræver en dygtig didaktiker

Legeformer

Legeformer

- **Bevægelsesleg**
- **Konstruktionsleg**
- **Fantasileg**
- **Rolleleg**
- **Spil- og regelleg**
- **Undersøgende, udforskende**

Winther-Lindqvist, 2020; Svinth & Winter-Lindqvist, 2019; Sommer, 2020

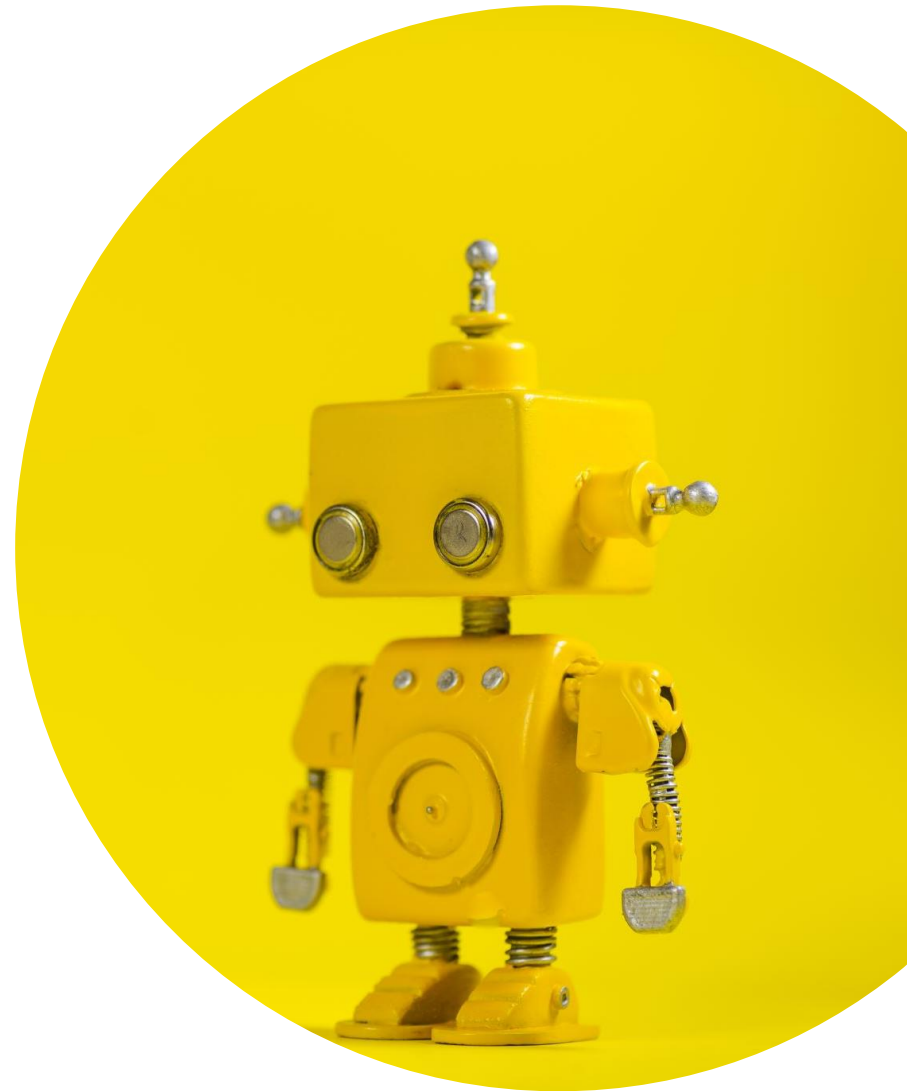

Legepersonligheder

Legepersonligheder

1. **Drillepinden**
2. **Kinæstetiker**
3. **Konkurrencemennesket**
4. **Samleren**
5. **Kunstneren/skaber**
6. **Instruktøren**
7. **Udforskeren**
8. **Historiefortælleren**

Legestemninger og legepraksisser

Legestemninger og -praksisser

Legestemning

Den stemning, der er
forbundet med den
legepraksis

Legepraksis

Det, man gør for at skabe
legestemningen, altså
handlingen

Legestemninger og -praksisser

1. **Hengivenhed:** Sagte bevægelser, rolige omgang i legen - **GLID**
2. **Højspændt:** Hurtige **SKIFT** i fart og retning i legen, sus, ofte udtryksfuld og med udråb
3. **Opspændt:** skal optræde eller **FREMVISE** noget - udadvendt, ofte ekspressiv
4. **Euforisk:** Når børn **OVERSKRIDER** normerne, ødelægger

Legende tilgange til læring

Lille L

Nem og ikke forberedelsestung

- Billed- og ordkort
- Genstandskuffert
- En fortælling
- Æstetisk

Store L

Forberedelsestung og gennemført

- En større fælles forestilling
- Rekvisitter og stemning
- Rollespil

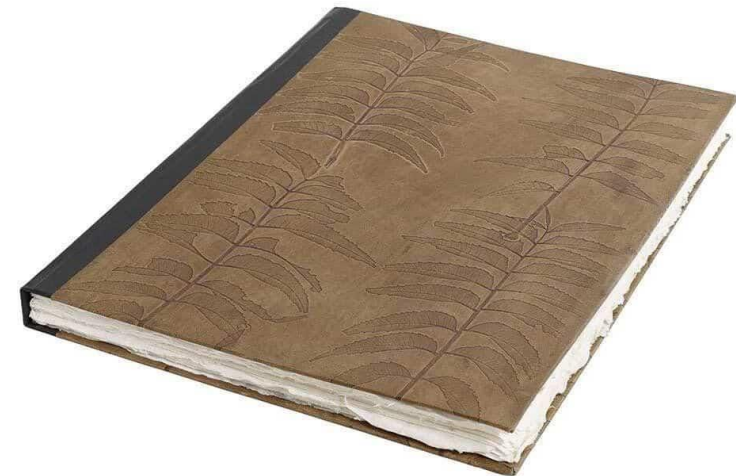
Øen: Legende læring valgfrie stationer på 30 minutter

1. Station: **Legestemning og –praksisser** – fordybelse og drøftelse
2. Station: **Legeformer** - fordybelse og drøftelse
3. Station: **Legepersonligheder** - fordybelse og drøftelse
4. Station: **Filosofiske samtaler** om legende læring

På post-its

- I jeres grupper
- På lyserøde post-its
- Noter nøgleord om legende læring
 - Hvad har vi udforsket på øen her?
- Udvælg 8 post-its
- Hæng jeres 8 post-its på landkortet

Øen: Praksisfaglighed

Hvor kommer praksisfaglighedsbegrebet fra?

I juni 2018 blev der indgået en politisk aftale om styrket praksisfaglighed i folkeskolen. Aftalen indeholder fem initiativer:

- Et obligatorisk toårigt praktisk-musisk valgfag i 7.-8. klasse
- Prøve i et praktisk-musisk valgfag
- Styrket praksisfaglighed i den obligatoriske projektopgave i 9. klasse
- Ret til erhvervspraktik i 8. og 9. klasse
- **Udviklingsprojektet Praksisfaglighed i skolen** (projektet blev gennemført og afsluttet i 2019).

Praksisfaglighed som model

Det handler om koblingskompetencen mellem de tre elementer:

- Krop og erfaring
- Handling og produkt
- Teori og fag

Modellen kan bruges både som:

- Et refleksionsværktøj
- Et didaktiskværktøj

Hvordan skaber vi viden? – ”Janus’er & Rikker”

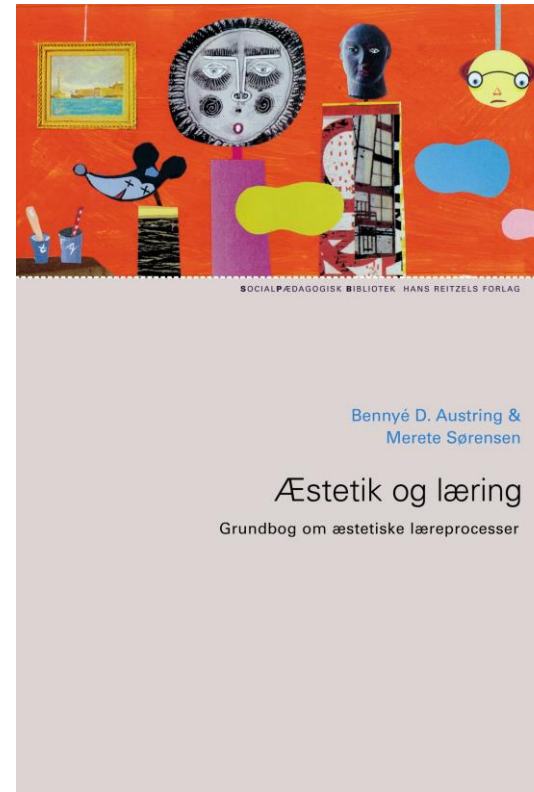
Praksisfaglighed i praksis?

Dansk - Æstetiske tekster

”Chili og Smørret” (Tingseventyr af Grete Wiemann Borregaard, 2002)

Kilder

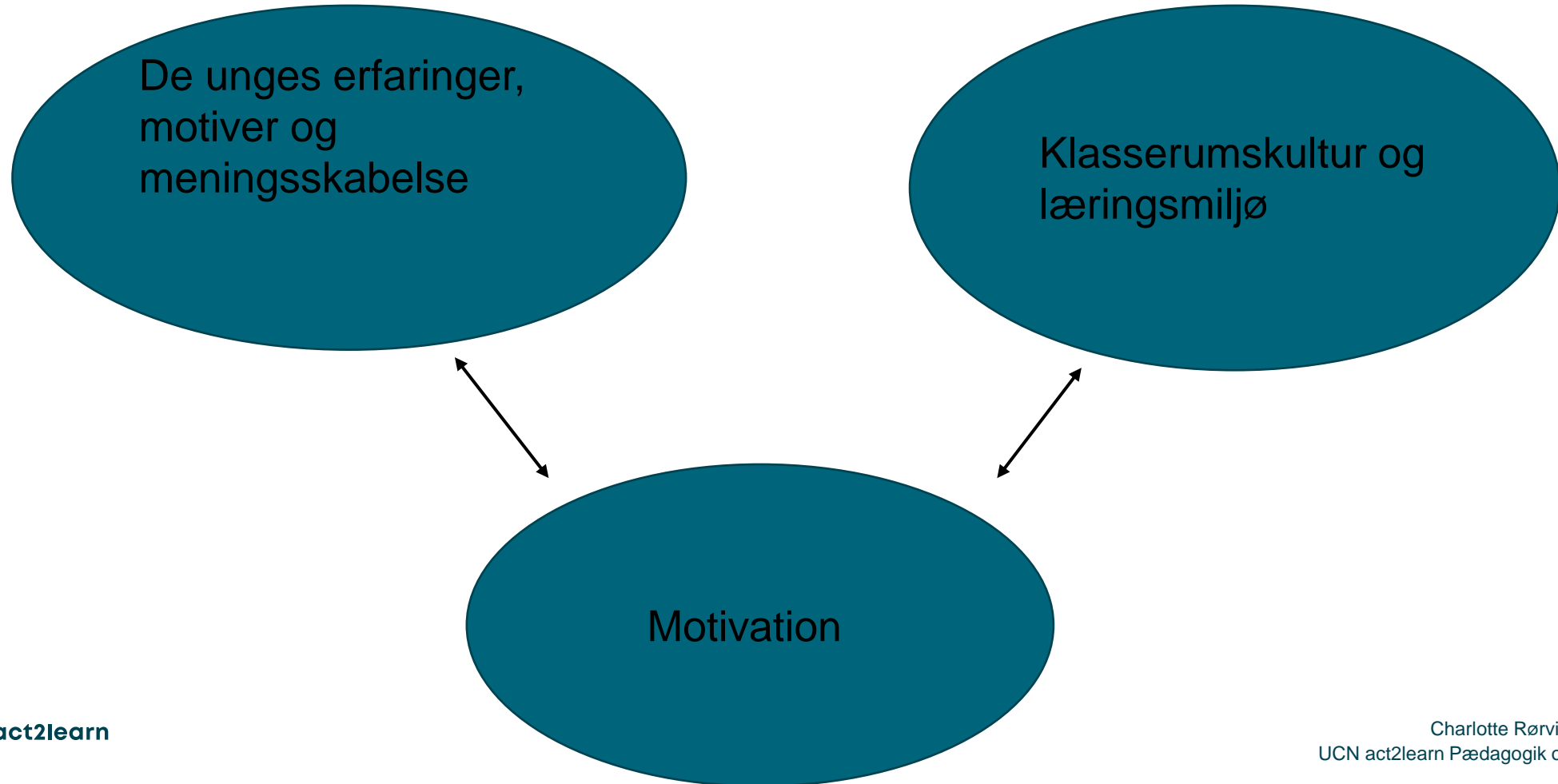
Motivation

Motivation - en "ny" forståelse

”Motivation er ikke en forudsætning for at lære noget, men et resultat af, det der foregår i skolen.”

Motivation skabes i samspil

De fem motivationsorienteringer

Et refleksionsværktøj

Motivationsorienteringerne:

- er en palet, hvor man kan blande, tilpasse og variere ud fra en fagprofessionel vurdering.
- er ikke hierarkisk.
- anvendes til refleksion.
- afspejler forskellige læringsteorier.

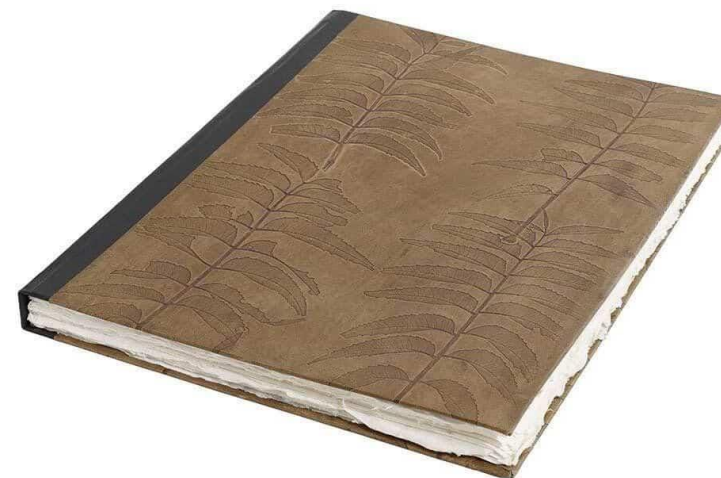
Stationer

- Praksisfaglighedsmodellen inkl. Refleksionsspørgsmål
- Motivationsorienteringerne inkl. Edderkop-spin med refleksionsspørgsmål
- Den filosofiske samtale

På post-its

- I jeres grupper
- På **grønne** post-its
- Noter nøgleord om praksisfaglig
 - Hvad har vi udforsket på øen her?
- Udvælg 8 post-its
- Hæng jeres 8 post-its på landkortet

Øen: Eksperimenterende undervisning

**I STÅR PÅ ØEN FOR
PRAKSISFAGLIGHED OG SKAL
KRYDSE FLODEN TIL ØEN FOR
EKSPERIMENTERENDE
UNDERVISNING.**

I HAR PAPIR, SNOR OG TAPE

HVER ARMBÅNDSFARVE MÅ KUN RØRE
ET REDSKAB - GRØN MÅ RØRE ALLE.

Kreativitet

= Nyhed + værdi

Hvad er kreativitet? (Tanggard)

- ”Kreativitet er ikke en isoleret mental kapacitet, som mennesker bærer rundt på. Kreativitet udfolder sig altid i forhold til noget. Kreativitet er ikke alene en personlig egenskab. Selv når vi er helt alene og tilmed oplever, at vi udfolder os skabende og kreativt med strikketøjet, i København, i værkstedet eller med regnskaberne(også kendt som kreativ bogføring), så står vi i forhold til andre”(Tanggard, 2020).
- ” Vi er altid kreative op imod noget andet end os selv” (Tanggard, 2020).
- ”Lige gyldigt hvor og hvad, så er vi i en kreativ proces afhængige af andre, af deres med- og modspil” (Tanggard, 2020).

Boelt, V.; Jørgensen, M. & Littauer, A. (red.) (2020) *en mere kreativ skole*. KvaN

Forskellige traditioner for udforskning af kreativitet

Kreativitet set som:

- En mystisk tradition – et resultat af en guddommelig inspiration.
- En pragmatisk tradition – interesseret i at udvikle kreativitet ikke at forstå den.
- En psykodynamisk tradition – kreativitet er et resultat af en spænding mellem bevidste realiter og ubevidste drifter.
- En psykometrisk tradition – varieret og nuanceret tænkning bliver set som et særligt kendetegn ved kreativitet. Validiteten er dog usikker.
- En kognitiv tradition – de mentale repræsentationer og processer bag kreativiteten studeres.
- En social- og personlighedspsykologisk forståelse – fokus på motivation og miljømæssige aspekter af kreativitet.

Boelt, V.; Jørgensen, M. & Littauer, A. (red.) (2020) *en mere kreativ skole*. KvaN

Jeg er ikke kreativ!

Konvergent og divergent tænkning

Æstetiske læreprocesser

Hvad er æstetiske læreprocesser?

”Når man iværksætter æstetiske læreprocesser med en gruppe af børn, unge eller voksne, giver man dem mulighed for at udvikle et nyt sprog, som de kan bruge, når de fortolker og kommunikerer om deres følelser og oplevelser af verden, og som de kan anvende og videreudvikle i alle senere læreprocesser.” (Austing & Sørensen, s 171)

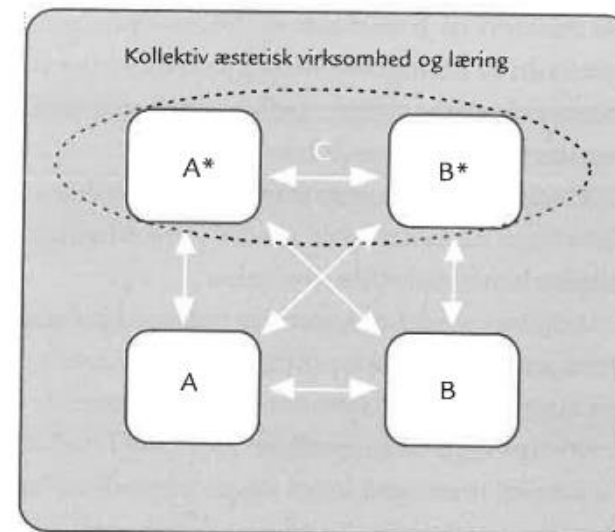
Austing, B.D. & Sørensen, M (2006): *Æstetik og læring. Grundbog om æstetiske læreprocesser*. Hans Reitzels Forlag

Den æstetiske fordobling

- Viden bevæger sig fra subjektive til det intersubjektive hen mod det almene.
- Læreprocessen er bred i kraft af kollektiviteten
- Og dyb i kraft af at den bygger på det lystbetonede og involverer både bevidst og ubevidst, erkendt såvel som kropsligerfaringer i både ord og handlinger.

Austring, B.D. & Sørensen, M (2006): *Æstetik og læring. Grundbog om æstetiske læreprocesser*. Hans Reitzels Forlag

Model 21.
Den æstetiske fordobling

Szatkowskis oprindelige model (1985) er yderligere udviklet af Aud Berggraf Sæbø (2003). Den viste model er inspireret af Sæbøs version. Det stiplede felt markerer det æstetiske udtryk (fiktionen).

Modellen kan kort forklares således:

- A udtrykker sig og kommunikerer gennem et formsprogligt udtryk A*.
- B udtrykker sig og kommunikerer gennem et formsprogligt udtryk B*.
- A og B producerer en fælles form C – som indeholder A* og B*.
- A og B kommunikerer både direkte og igennem A* og B*.
- Formudtrykkene A* og B* påvirker og komplementerer gensidigt hinanden.
- C er således et intersubjektivt udtryk for A's og B's oplevelse af verden.

En kollektiv æstetisk læreproces

Den æstetiske fordobling > udtryk for den særlige karakter af kollektiv æstetisk interaktion som er stærkt akkumulativ.

Eller sagt således:

I en kollektiv æstetisk læreproces foregår en hurtig forøgelse af gruppens samlede viden i forløbet.

Austring, B.D. & Sørensen, M (2006): *Æstetik og læring. Grundbog om æstetiske læreprocesser*. Hans Reitzels Forlag

Hvilke muligheder giver æstetiske læreprocesser deltagerne?

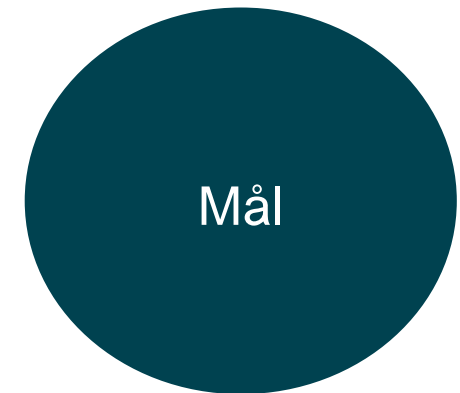
- I fællesskab at bearbejde og kommunikere om oplevelser af verden.
- At spejle sig i hinandens æstetiske udtryk.
- Gennem den æstetiske fordobling at udvikle en kompleks intersubjektiv forståelse af et valgt tema

Hvordan kan en undervisning tilrettelægges?

Model 22. Grundmodellen

1. Impuls	Her indsamles eller skabes indtryk af en art, der kan motivere deltagerne til at udtrykke sig.	Empirisk læring
2. Optakt	Her skabes et fælles fokus, en stemthed, som udgangspunkt for den skabende proces.	
3. Eksperiment	I denne fase øves der og laves skitser og foreløbige formudtryk.	
4. Udveksling	Midtvejs fremlægges skitserne internt i gruppen til gensidig inspiration.	Æstetisk læring
5. Fordybelse	Her skabes efterhånden de færdige produkter i en fokuseret medieringsproces.	
6. Præsentation	Produkterne præsenteres for og kommunikerer med et eksternt publikum.	
7. Evaluering	Til sidst udtrykker deltagerne sig æstetisk og/eller diskursivt om proces og produkt.	Diskursiv læring

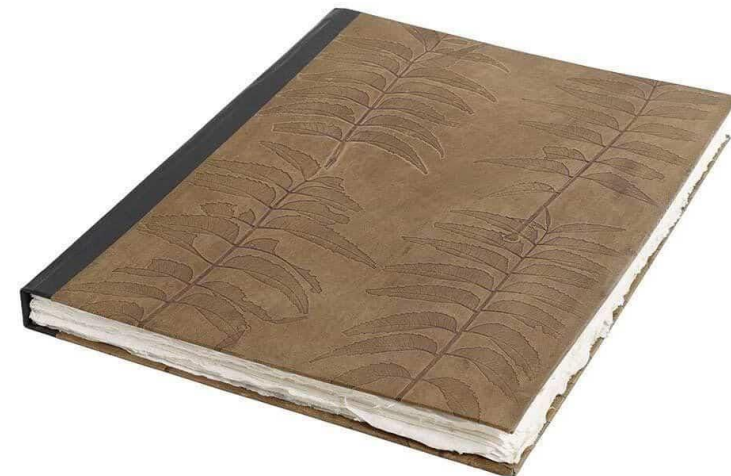

Austring, B.D. & Sørensen, M (2006): *Æstetik og læring. Grundbog om æstetiske læreprocesser*. Hans Reitzels Forlag

På post-its

- I jeres grupper
- På **gule** post-its
- Noter nøgleord om eksperimenterende undervisning
 - Hvad har vi udforsket på øen her?
- Udvælg 8 post-its
- Hæng jeres 8 post-its på landkortet

Hjemrejsen

Hjemrejsen

Individuelt – 3 minutter

1. Genbesøg hele landkortet og læs post-its
2. Individuelt udvælg en enkelt post-it og tage med ”hjem”

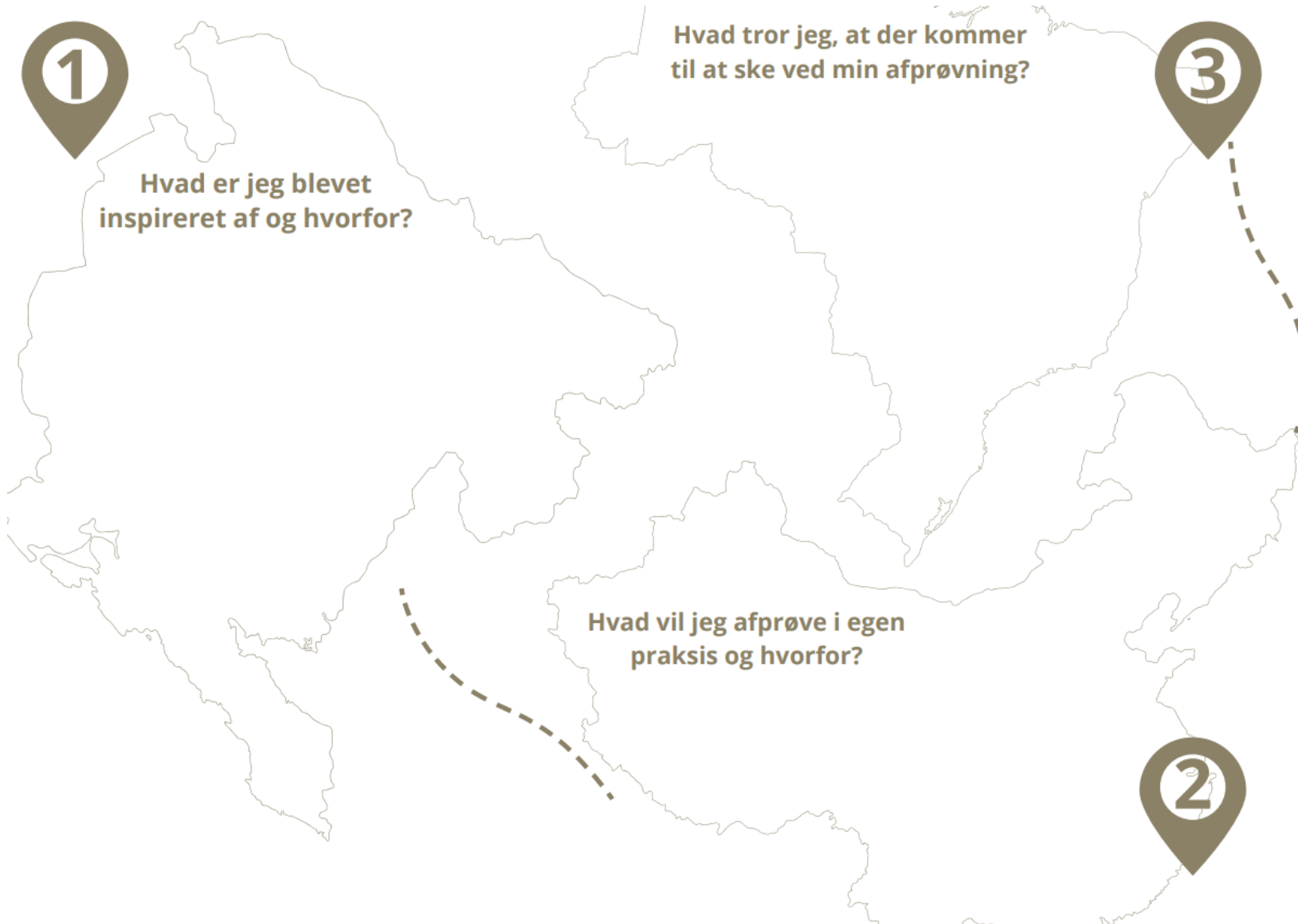
I gruppen – 7 minutter

1. Alle præsenterer kort deres valgte post-it og hvorfor man vil tage den med hjem

Individuelt – 20 minutter

1. Udfyld landkortet med ”aktionslæringseskema”

Aktionslæringseskema

Afslutning og evaluering

Postkort, flaskepost eller tv-interview

Send et postkort

Kære UCN og Den Mangfoldige Folkeskole; Charlotte og Anne

- Hvad oplevede du på ekspeditionen?
- Hvad lærte du undervejs?
- Hvad forstyrrede dig på din ekspedition?
- Hvad savnede du på turen?

Send flaskepost

Kære UCN og Den Mangfoldige Folkeskole; Charlotte og Anne

- Hvad oplevede du på ekspeditionen?
- Hvad lærte du undervejs?
- Hvad forstyrrede dig på din ekspedition?
- Hvad savnede du på turen?

Gå til TV-interview

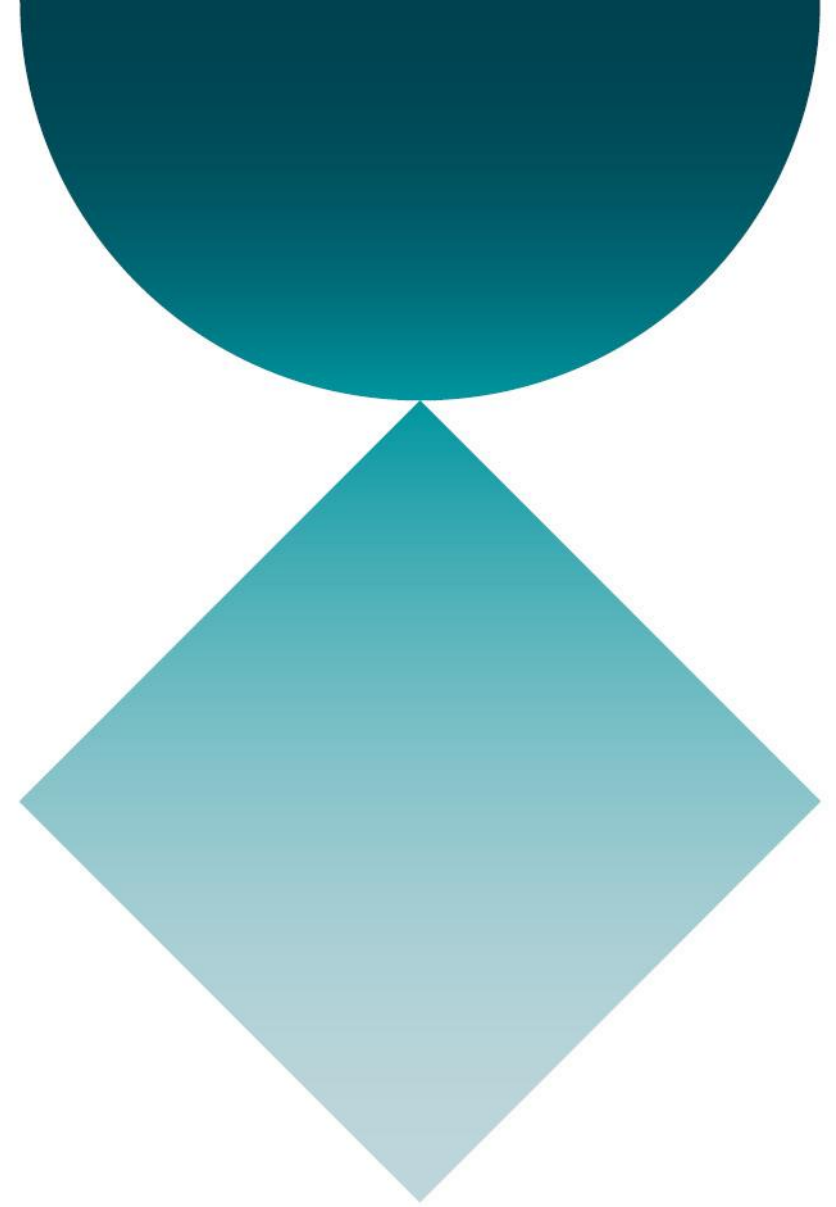
Fortæl som om, du lige er kommet af båden fra ekspeditionen:

- Hvordan har du det?
- Hvad oplevede du på ekspeditionen?
- Hvad lærte du undervejs?
- Hvad forstyrrede dig på din ekspedition?
- Hvad savnede du på turen?

(Samtykkeerklæringer)

Tak for nu! Og....

Hvis du gerne vil være opdateret.....

[POP – alle episoder](#)

The image is a screenshot of the website 'www.denmangfoldigefolkeskole.dk'. The main header is dark teal with navigation links: 'Kurser og møder', 'Videndeling', 'Kommunale indsatser', and 'Om projektet'. The main content area has a dark teal background with the title 'Den Mangfoldige Folkeskole'. Below the title is a paragraph of text: 'Samtlige 11 nordjyske kommuner og Professionshøjskolen UCN er sammen om det treårige projekt "Den Mangfoldige Folkeskole". Her skal en lang række lokale indsatser være med til at løfte en af folkeskolens største udfordringer: At skabe rum til, at flere børn og unge kan lære og trives i den almene undervisning og deltage i skolens fællesskaber.' Below this text is a button that says 'Læs projektbeskrivelsen →'. To the right of the text is a circular diagram with four nodes: 'Elevernes forudsætninger', 'De sociale betingelser', 'Indlærende indsatser', and 'Færdigbende indsatser'. A central circle contains the text 'Det daglige inklusionsarbejde i skolens hverdagsliv - med fokus på de pædagogiske og didaktiske overvejelser og valg'. To the right of the diagram is a video thumbnail showing a woman speaking. Below the main content area are three smaller sections: 'Kurser og møder' with a photo of people in a meeting, 'Videndeling' with a photo of a teacher and students, and 'Kommunale indsatser' with a map of North Denmark.

www.denmangfoldigefolkeskole.dk

Du kan også tilmelde dig UCN act2learn Pædagogik og Lærings nyhedsbrev, der udkommer 2-4 gange om året

[Tilmeld dig her](#)